

Versenyeken való részvétel nehézségei a női evezős sport történetében – különös tekintettel a női Európa-bajnokságokra

Difficulties of participating at competitions in the history of women's sport, specially in regards of Women's Rowing European Championships

Alliquander Anna tanársegéd, doktorandusz

Semmelweis Egyetem Népegészségtani Intézet

email: alliquander.anna@med.semmelweis-univ.hu

Initially submitted March 30, 2020; accepted for publication Apr.28, 2020

Abstract

The subject of this study is to showcase, that resembling the actual epidemic crisis – when many athletes are having loss experiences as a consequence of the postponement the Tokyo 2020 Olympic and Paralympic Games, and are trying different coping strategies to stay focused and motivated – what kind of difficulties Hungarian athlete ladies had to deal with, when travelling / should have been travelling to international regatta and world championships. Such problems were arriving late to the regatta venue due to technical problems, missing and waiting for their equipment due to failed transportation arrangements, stress from extreme rigorous customs inspections, inclusive of epidemiological measures, and sports injuries with loss experiences.

Kulcsszavak

női versenyevezés, evezőstörténet, járványügyi veszélyhelyzet

Keywords

Women's competitive rowing, rowing history, epidemic crisis

Bevezetés

2020. március végén a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (IOC), a Tokió2020 Szervezőbizottság és a japán kormány megegyeztek abban, hogy a koronavírus által okozott egészségügyi krízis miatt a XXXII. Nyári Olimpiai Játékokat az eredeti időponthoz képest egy év halasztással, 2021. július 23. és augusztus 8. között rendezik Tokióban. Az esemény elnevezése változatlan: Tokió 2020 Olimpiai és Paralimpiai Játékok. (IOC, 2020) A kényszerű halasztás okán sok sportoló él át veszteségélményt, próbál különböző megküzdési stratégiával motivált és koncentrált maradni. Más-más okból kifolyólag, de hasonló nehézségekkel kellett megküzdenie sok esetben a magyar evezős hölgyeknek is, amikor nemzetközi regattákra, vagy világversenyekre utaztak/utaztak volna. Ezekből válogat jelen tanulmány, abból az időszakból, amikor még a férfiakétól külön időpontban, olykor más helyen rendeztek a nők számára evezős Európa-bajnokságot, és a vizsgálandó időszak vége az oly áhított első női csapat aranyérem megszerzése (1954-1965).

Módszer

Vizsgálódásom során a Magyar Evezős Szövetség sporttörténeti gyűjteményében levő, Götz Gusztáv¹ hagyaték kötetei szolgáltak vezérfonalul. Ezek mellett a Magyar Evezős Szövetség Hagyományőrző Bizottságának tagjaként lehetőségem volt és van találkozni az 50-es, 60-as, 70-es évek nagy bajnokaival, velük strukturált mélyinterjúkat készíteni, vagy csak egyszerűen telefonon beszélgetni, ahogy korona-vírus járvány idején biztonságos. Az „Arcanum Digitális Tudománytár” segítségével pedig mód nyílt az elmesélt, vagy leírt események „ellenőrzésére”, a homályba vesző részek kiegészítésére, vagy éppen rácsodálkozni a valóságban elhangzott és a sajtóban „még/már leírható” közti különbségre.

Nehezített utazások – műszaki hiba – hajószállító – vámvizsgálat – elhagyott útlevél

Az **1930-as évektől** klubszerű formában teret hódító női evezés egyik jeles képviselője, a „Juventus” első magyar Hölgyevezős Club egykori alelnöke, a 2014 végén, életének 104. életévében elhunyt, dr. Zarándy Aladárné Czögler Klára szívesen emlékezett vissza a „kezdő évekre”, a versenyekre, köztük egy **bécsi** regattára, melyen a részvételt nagy szervezés előzött meg. Kölcsön hajóval, kölcsön lapátokkal, kölcsön kormányossal indultak, de még Ácsnál lerobbant a bérelt kisbusz, amivel utazott a csapat, így egy „pótbuszt” eléjük küldve, épphogy „beestek” a versenyre, ezután kapták a „kormányos vigaszdíja” vésetű érmeiket. (Alliquander, 2011)

Az **1954**-ben első ízben megrendezett női Európa-bajnokságon, csak dr. Gyurkóczy Károly főtitkár², mint kongresszusi küldött járt **Amszterdamban**, de megállapítása szerint sikerrel járt volna a magyar csapatok női EB-n való szereplése, amit nyilván nagy örömmel fogadtak az itthon maradt lányok.³

Ezt követően évről-évre fárasztó utazás után érték el az úticélt a női evezős válogatott tagjai, általában vasúton, vagy repülőgépen, kisebb-nagyobb kihívásokat leküzdvén. **1955**-ben Bukarest mellé, **Snagovba**, utaztak vasúton. Komoly gondot okozott, hogy nem volt hajószállító kocs, míg az OTSB⁴ hajóépítő műhelye egy széthúzható csővázis rönkszállító-kocsiból készített hajószállító-kocsit. A kocsi csak külön útlevél-engedéllyel közlekedhetett, hatalmas méretei miatt. Amíg a közös edzések folytak Tatán, addig Budapesten elkészültek a hajószállító ládák, amibe később a Snagovba induló hajókat csomagolták. A hajószállításhoz 18 méter hosszú vasúti kocsit rendeltek, de a nyolcas szállító ládája 19 méter volt, így még kellett egy utánfutó vasúti kocsit is kapcsolni a hajószállító kocsi mögé. A nyolcas szállítóládájának súlya kb. 600 kg volt, így a fel- és lerakáshoz 20 ember segítségére volt szükség. A hosszú és fáradtságos előkészület után következett az utazás, ami mindenért kárpótolt mindenkit. A 24 órás utazás kényelmes és nagyon szép volt. Snagov festői környezetben van, és úgy néz ki, mintha egy meséskönyv lapjaiból vágták volna ki.⁵

¹ Götz Gusztáv (1900-1970) – evezős Európa-bajnok, később mesteredző, nemzetközi versenybíró, a MESZ alelnöke – bámulatos gondossággal gyűjtötte össze a nemzetközi- és hazai evezős szakirodalmat; folyó-évenként kötetbe fűzte az adott év hazai- és nemzetközi versenyének eredményeit; ragasztotta be a magyar, német, angol, francia, orosz, olasz napilapokban, sportlapokban megjelent cikkeket. Külön „köteteket” szentelt a női evezés történetének-, valamint a női Európa-bajnokságok bemutatásának.

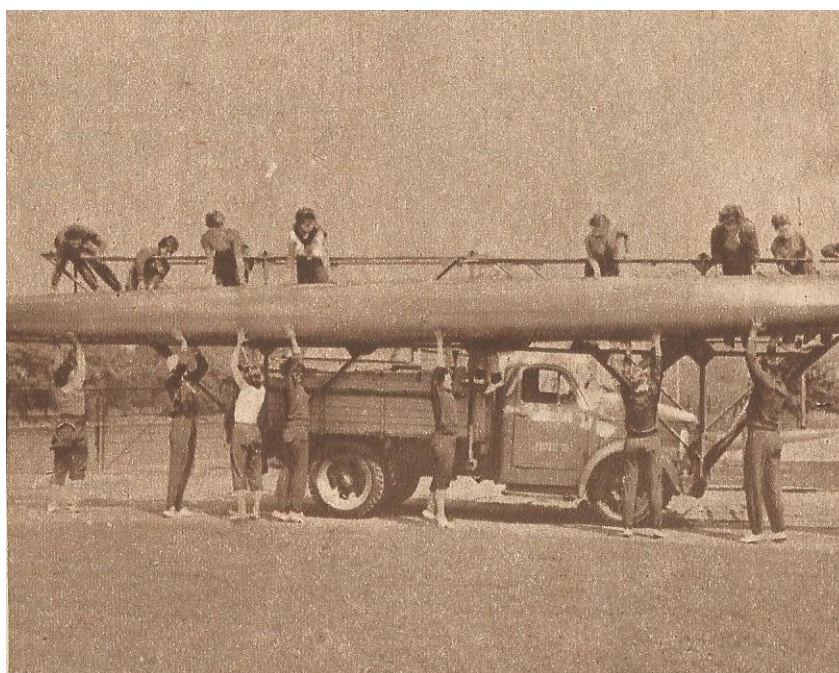
² Dr. Gyurkóczy Károly (1908-1962), kétszeres Európa-bajnok evezős, későbbi főtitkár személyiségét jól jellemzi, a Farkasréti temetőben található sírhelyének felirata: „Emberfeletti önuralmával és vasakaratóval kovácsolta tökéletessé testét, szellemét és jellemét és mindent olyan egyszerű emberi magatartással”

³ Götz Gusztáv Női evezés, E.B. 10 éve című „kötetéből”

⁴ Az Országos Testnevelési Tanács állami, a sportigazgatásért felelős szervezet, mely 1913 és 2007 között több néven működött: 1951-től 1973-ig Országos Testnevelési és Sportbizottság (OTSB) néven

⁵ Götz Gusztáv Evezés 1955 című „kötetéből”

1956-ban Bledbe utaztak női válogatott tagjai. A sport napilap így számolt be az utazás fátalmairól: „Vasárnap este 8 órakor indult el Budapestről a női evezős csapat. 26 órás meglehetősen fárasztó utazás után, hétfőn késő este értünk meg a jugoszláv-olasz-osztrák közös határtól alig egy kőhajításnyira eső Bledbe, az EB helyszínére. Már ott vártak bennünket a Budapestről küldött hajók, kedden délután pedig megérkeztek a lapátok is, s így a versenyzők kedden este vízre szállhattak. Ballya Hugó és Irányossy Géza edző nagy öröme az utazás miatti háromnapos kényszerszünet nem látszott meg a versenyzők mozgásán, s a jó szereplést illető reményeink nem csökkentek”.⁶ Belátható, hogy nem ideális a verseny előtti napokban több napot „elpazarolni” utazással, illetve az evezős eszközök, lapátokra való várakozással, így nagy újdonság volt az 1957-es különleges hajószállító kocsí bemutatása: „velünk egyszerre megérkeztek versenyhajóink is, s így a versenyzők már a megérkezés napján vízre szállhattak. Irigyeltek is bennünket a többiek, akik közül a szovjet versenyzők például már szombat óta itt vannak Duisburgban, de hajóik csak szerdán érkeztek meg. A románoknak viszont a hajóik érkeztek meg előbb, ők maguk pedig csak szerdán futottak be.”⁷

1. kép Hajópakolás a hajószállítóra – bemutatja az EB győztes szovjet női nyolcas.

1958-ban, a poznani Eb-re történő utazás a felesleges átszállásokkal nem volt a legkellemesebb. Az elszállásolás Poznanban gyenge, a koszt még gyengébb volt, de a tavaly bevezetett gépkocsin történő hajószállítás előnyeként, már két nappal a verseny kezdete előtt megízlelhatték a pálya vizét a magyar versenyzők. Közülük is, Pap Jenőné Méray Kornélia 1955 óta járta az EB vizeit. Snagovban, Bledben és Duisburgban harmadik helyen végzett, most azonban Európa-bajnok lett!⁸

⁶ Népsport, XII. évfolyam, 168. szám, csütörtök, 1956. augusztus 23.

⁷ Népsport, XIII. évfolyam, 101. szám, péntek, 1957. augusztus 23.

⁸ Népsport, XIV. évfolyam, 169. szám, hétfő, 1958. augusztus 25.

1959-ben Maconban (Franciaország, Lyon közelében) rendezték a női Európa-bajnokságot (és „szokás szerint” egy héttel később a férfi EB-t). A négy induló magyar egység mindegyike döntős helyezést remélt, de Pap Kornélia ezt az elvárást túlszárnyalva, megvédte Európa-bajnoki címét. A kalandos utazás, az edzők és az egyik kormányos itthon maradása (ésszerűsége hivatkozva, hiszen, ha a versenyprogramban nincs ütközés, akkor felesleges minden egységhez „saját” kormányost vinni, de valójában a négyes kormányosának testvére előző évben „disszidált”, ezért nővére nem utazhatott), nem tett jót a csapatok idegállapotának. A bonyodalmak Hegyeshalomnál kezdődtek, ahol a vámvizsgálat miatt az egész evezős válogatottnak le kellett szállnia. A vámépületben zajló alapos utas- és személyi poggyász átvizsgálás 11-től, délután fél 4-ig tartott, illetve futárral küldtek Pestre bizonyos csapatvezetői iratokat, engedélyeket tanulmányozásra, amit meg kellett várni. A már átvizsgált személyek körébe történő ügyes átsorolással (és több órás idegölő várakozással, remélve, hogy nem jönnek rá a „manőverre”) nem kerültek elő a „napoleon aranyak”, amire költőpénz híján lett volna szüksége az egyik versenyzőnek. Hogy ki volt az „ötletadó” a vizsgálatra, ezt hatvan év távlatából senki nem firtatja. Pár osztrák vasutas jóindulatán múlt, hogy a bécsi csatlakozást a „Wiener Walzer”-re – amivel utaztak volna tovább Franciaországba – nem késte le a csapat, mert felajánlották, hogy Bécsbe szállítják őket pakk kocsival, illetve marhavaggonnal. Már csak azt kellett megoldani, hogy időben átérjenek taxival, futva, csomagokkal, bőröndökkel a Süd-Bahnhofból a West-Bahnhofba. De, sikerült!

Az **1960.** évi női evezős Európa-bajnokság **Londonban** (Willesden) került megrendezésre. A női négypárevezős harmadik, kormányos négyesünk negyedik, de Pap Jenőné harmadszor is Európa-bajnok! Ami viszont az utazást illeti, ezúttal nem az odautazás repülőgépen, hanem a visszautazás vasúton állította kihívások elé a kis magyar küldöttséget. A hajószállító a verseny előtti szombaton indult (két sofőr és két fő technikai személyzettel), innentől más hajóban kellett evezni, majd szerdán indult a repülőgép, és megérkezve az evezős pályára a fényesre trimmelt⁹ versenyhajókban rögtön megkezdheték a gyakorlást a hölgyek. Pap Jenőné, már elutazása előtt írásbeli engedélyt kapott, hogy a versenyek végeztével még egy hétig Londonban maradhat. A kollektív visszautazási jegy miatt, a jegy megosztáson csak úgy lehetett segíteni, hogy Szabó András újságíró (Népsport) jegyét, Pap Jenőné részére adták ki. A Londonból való visszautazás alkalmával Folkstonban az egyik versenyzőnő közölte, hogy útlevelet Londonban felejtette. Az angol útlevel-hatóságoktól nyert telefon értesítés jelezte, hogy az útlevelet a következő vonattal Folkstonba küldik. Így a csapat Párizsban volt kénytelen bevárni a feledékeny evezős hölgyet a már említett kollektív vasúti jegy miatt. Végül minden egyéb nehezítő körülmény ellenére együtt érkezett haza a magyar küldöttség, pedig Pap „Kori” edzőjének, Bartók Ernőnek a vasúti kocsiját Baselben lecsatolták, és csak a zürichi állomáson találkoztak vele ismét. Götz Gusztáv csapatvezető végül az Eb beszámolóban köszönetet mond az egész női együttesnek, hogy a tőlük telhető legtöbbet kihozták magukból, köszönetet mond, a most először női versenyzőket kísérő edzőknek, akik megtanulták, hogy kell a női versenyző lélekkel bánni, és sokat sejtetően elárulja: ő maga nem lenne női edző!¹⁰

1961 Prága: Papné negyedszer is Európa-bajnok! Erre az EB-re vonattal indultak útnak nőevezőseink. Csak az rontotta egy kissé az együttes hangulatát, hogy néhány nappal korábban, Győrött a közös edzések során a négypárevezős egyik fiatal tagja elesett a lépcsőn és alaposan megütötte a térdét. Az orvosi vizsgálat nem ítélte túlságosan súlyosnak a balesetet, így nem kellett az eredeti csapaton változtatni. Természetesen a hajók gépkocsin már előzőleg útnak indultak Prágába, bár Pap Kornéliának meggyűlt a baja a hajóválasztással. Egy krokiban így ír erről a Népsportban: „(...) Négy nappal a hajók elszállítása előtt megjött az új hajóm és lapátjaim! Állítgatás, próbálgatás, keserves edzés, kiadós bógés, pocsék, nyugtalan éjszaka. Másnap

⁹ ma már inkább a polírozás szó használatos a hajó minél jobb „futását” elősegítő műveletre

¹⁰ Götz Gusztáv Női evezés, E.B. 10 éve című „kötetéből”

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Alliquander Anna doktorandusz

megpróbáljuk a régi hajóról áttenni a villákat az újra, és a régi lapáttal indulok edzésre. Hasztalan. Újabb bögés, újabb nyugtalan éjszaka. Harmadnap száznyolcvan fokos fordulat: régi hajó, régi lapát. Megkönnyebbülés, boldogság, remek edzés. De jót fogok aludni! Ám ez csak vágyálom, a szomszédban házavatási ünnepet ül 10-15 embertársam, és én egész éjjel hallgatom, hogy aszongya: „Akácos út, ha végig megyek rajtadééééé!... (...)”¹¹

2. kép A négyszeres Európa-bajnok Pap Jenőné Méray Kornélia.

1962 évi női Európabajnokság megrendezése nehezebben született meg az elképzeltnél. Ausztria az utolsó pillanatban lépett vissza a női EB megrendezésétől, és Svájc az 1962 évi első férfi evezős világbajnokságok mellett – női evezős sportja nem lévén – nem szándékozott az osztrákok helyébe lépni, az NDK viszont vállalkozott a női Eb **Berlin-Grünau**-ban való megrendezésére. Ilyen előzmények után indult a magyar csapat Berlinbe, de a „szokásostól” eltérően nem a Hungária express-en, hanem hálókocsis vasúttal érkeztek nagy késéssel a verseny helyszínére. Papné távolmaradásával (mint utólag kiderült visszavonulásával) érmes álmaink majdnem szertefoszlottak, de egy bronzérmes mégis sikerült megszerezni a kettőspárevezős jóvoltából. Még ebben az évben, augusztusban „kérelem ment Kutas István¹² elnökhelyettes elvtársnak”, hogy engedélyezze hajószállításnál, a – korábban már „bevált” – két plusz két fő sofőr és hajószállító személyzetet, mert az előírt egy gépkocsivezetővel és egy hajószállítóval ezt a feladatot elvégezni képtelenség. Két ember egy 120 kg-os, 18 méter hosszú hajót, három és fél méteres magas szerkezetről nem tud lerakodni, pedig a verseny színhelyére történő megérkezéskor a hajókat azonnal le kell szedni, hogy

¹¹ Népsport, XVII. évfolyam, 163. szám, csütörtök, 1961. augusztus 11.

¹² Kutas István (1920 – 2000) magyar sportvezető, sportújságíró. 1949 júniusában az OTSH nevelési főosztályára került, majd az OTSB Sportoktatási Hivatalának vezetője lett. 1957. áprilistól 1958-ig a Képes Sport felelős szerkesztője. 1958–1962 között a Népsport főszerkesztője. 1958-ban és 1960-ban a Magyar Testnevelési és Sport Tanács (MTST) tagjának nevezték ki. 1963 decemberétől a Magyar Testnevelési és Sportszövetség elnökhelyettese és országos tanácsának tagja lett. 1966. márciusig az MTSH elnökhelyettese. Az után, 1983-ban bekövetkezett nyugdíjazásáig a Képes Sport főszerkesztője.

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>

dr. Alliquander Anna doktorandusz

felszerelhető legyen a villákkal, hogy a versenyzők a felszereléssel a tréningből időt ne veszítsenek. Ráadásul az egy fő hajószállító költsége nincs arányban a szállítmány értékével. A kérés meghallgatásra talált.

3. kép Látogatás a köpenicki rádiókészülék gyárban (1962).

Himlőmegbetegedés a Royal szállóban – elmarad női evezőseink részvétele a moszkvai Európa-bajnokságon – elutazott a női evezősválogatott a moszkvai Európa-bajnokságra

Mi az összefüggés, és miért az ellentmondás? 1963. augusztus végén – évtizedek óta először hazánkban – himlőmegbetegedés történt Budapesten. Ezt követően szigorú járványügyi intézkedések léptek életbe, a beteget (akinek betegsége enyhe lefolyású) – aki a Royal Nagyszálló alkalmazottja – szigorúan elkülönítették, minden kontaktját védőoltásban részesítették. A szállodát két hétre egészségügyi zárlat alá helyezték. Sem Budapesten, sem vidéken egyetlen újabb himlőgyanús megbetegedés sem fordult elő. Nem betegedett meg senki a Royal Nagyszállóban elkülönített 220 külföldi vendég és az Istenhegyi úti Védőnőképző Intézetben egészségügyi zárlat alá helyezett 89 magyar állampolgár közül sem (ők szintén a Royal szálló dolgozói, csak az észlelés napján éppen szabadnaposak-, vagy táppénzen-, vagy szabadságon voltak. Mind ezek alapján nem vált szükségessé kötelező védőoltás elrendelése, de önkéntes alapon igénybe lehetett venni. Ehhez kapcsolódóan 1963 nyarán, Budapesten, 400.000 oltás után 5 esetben jelentettek encephalomyelitis-t, a postvaccinációs fellépő súlyosabb oltási szövődmenyt. (Solt, 1965)

4. kép A budapesti Royal Szálloda egészségügyi zárlat alá helyezett lakói a nagy kirakatüveg mögül „jelbeszélnek” az utcai járókelőkkel.

A nemzetközi járványügyi egyezmények értelmében viszont külföldre készülő magyar állampolgárok továbbra is csak akkor hagyhatták el az ország területét, ha a szükséges úti okmányokon kívül eredményes védőoltást tanúsító igazolvánnyal is rendelkeztek!¹³ A Népsport egy nappal korábban, már tényként közli a címlapon, hogy az érvényben levő egészségügyi rendelkezések következtében a magyar sportolók nem vehetnek részt a közeli napokra tervezett néhány nemzetközi találkozón. Így – többek között – elmarad a női evezőseink részvétele a moszkvai Európa-bajnokságon.¹⁴ A tatai edzőtáborból szeptember 2-án, hétfőn utazott fel a női evezős válogatott (a megyei KÖJÁL nem volt „illetékes”), hogy Pesten sürgősséggel megkapja a védőoltást, miközben a versenyek szeptember 6-tól, 8-ig tartottak. Az utazás csak megfogant oltás esetén volt lehetséges, így ezt ki kellett várni. A keddi repülőjegyet át kellett íratni csütörtökre. És, csütörtök délelőtt jött a jó hír a Közegészségügyi és Járványügyi állomásról, meg van az engedély. A szövetségben várakozó sportolónők, gyorsan haza rohantak csomagolni, és délután már repültek **Moszkva** fele.¹⁵ Ilyen gyorsan még nem fogant meg himlő elleni védőoltás...

¹³ Népszabadság, XXI. évfolyam, 206. szám, szerda, 1963. szeptember 4.

¹⁴ Népsport, XIX. évfolyam, 175. szám, kedd, 1961. szeptember 3.

¹⁵ Götz Gusztáv Női Európa-bajnokságok II. 1962-194 című „kötetéből”

Ahhoz képest, hogy az egész csapat az oltási reakciókkal hadakozva versenyzett (rosszullét, étvágytalanság, émelygés, hányás, fejfájás, hát- és izomfájdalmak, hőemelkedés, láz), remek eredmény a három bronzérem megszerzése (egypárban, kétpárban, kormányos négypárban).

Utazás – vígaszdíjként

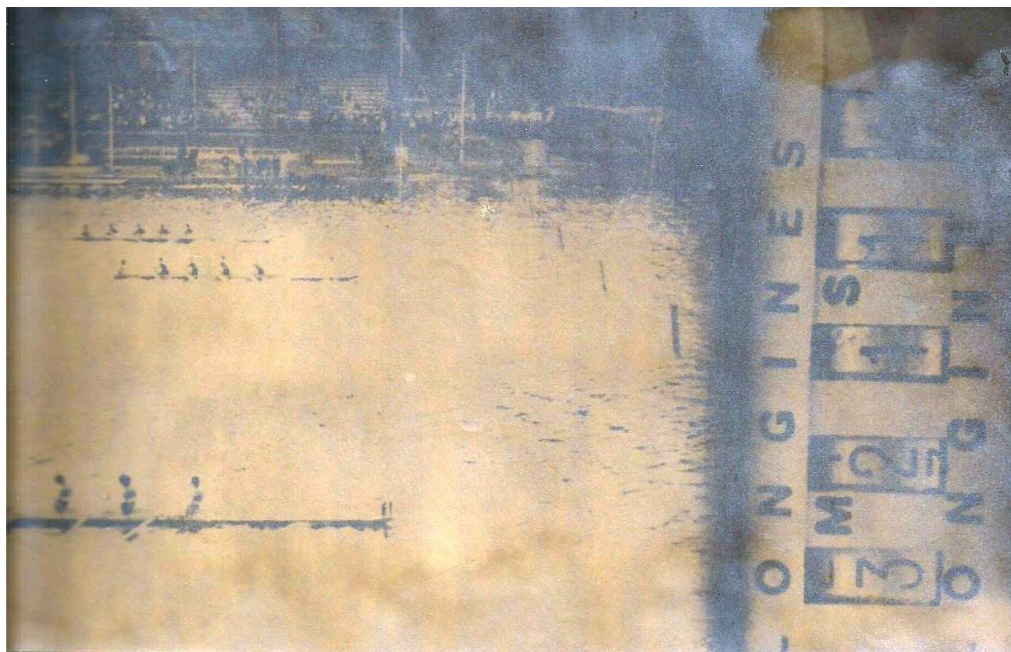
1964 nyarán, Tatán, az **amszterdami** női evezős Európa-bajnokságra felkészítő válogatott edzőtáborban, összeütközött az éppen „hajtásban lévő”, EB-n éremesélyekkel induló egypárevezős, és a vadonatúj építésű hajóját éppen próbáló női kétpárevezős. A tatai Öreg-tavon e két egységen kívül csak a tréninget irányító edző tartózkodott, akinek kísérő motorcsónakja éppen lerobbant. A tavon bójasorral ki volt jelölve a versenytáv hossza és a közlekedés iránya. A helyes irány betartása esetén elkerülhető lett volna a baleset. Az új építésű hajó eleje – orrlabda hiányában – először óriási ütést mért „egypárevezősünk” combjára, majd eltörve és a lendülettől tovább haladva mintegy lemetszette a medencéről a csípő mozgatószerszámában kulcsszerepet játszó nagy izmokat. Ez a súlyos baleset, a műtétek sora, az izmok mélyén kialakult tályog miatti elhúzódó gyógyulás, gyakorlatilag versenyzői karrierje végét jelentette számára. (Alliquander, Tibori 2017) Jó munkájának jutalmául mégis kiküldetésre javasolták. „Vígaszalásul” a csapat négy bronzéremmel térhetett haza.

1965. augusztus 22. Duisburg

A Fekete Mária, Szappanos Zsuzsa, Salamon Ágnes, Pékánovits Mária, kormányos: Komornik Margit kormányos négypárevezős Európa-bajnok! Domonkos Anna bronzérmes egypárevezősben. Pedig az egynapos vasúti út fáradalmait alig volt idő kipihenni Götz Gusztávnak, mint a verseny pályabírájának, volt alkalma végigkísérni a bajnoki finálét, így beszámolójából idézünk: „A jobb rajt a németeknek sikerült, azonban 200 méter után a szovjet együttes vette át a vezetést és 500 m-ig szoros volt a mezőny és vízkülönbséget nem lehetett megállapítani. Válogatott női csapatunk 900 méterig harmadik helyen evezett a vezető szovjet és csehszlovák csapat mögött és majdnem hihetetlennek látszott, hogy a szovjet sorozatgyőzelmet meg lehet állítani. (...) Az utolsó 100 méter hallatlan végküzdelme, a harmadik helyről hirtelen felgyorsuló magyar csapat nemcsak szívünket melengette, hanem a nézőközönségből is hatalmas ovációt váltott ki. Türelmetlen érzéssel vártuk ki a célfotó előhívását és meghatottan vettük tudomásul a győzelmi hírt, mely nekünk, magyaroknak a női számokban Papné egyéni győzelmei után az első csapat aranyérem eredményét jelentette.”¹⁶ (Alliquander, Tibori, 2018)

¹⁶ Götz Gusztáv Női evezés, E.B. 10 éve című „kötetéből”

<http://www.kaleidoscopehistory.hu>
dr. Alliquander Anna doktorandusz

5. kép Az Európa-bajnok kormányos női négyes célfotója

Következtetések, ajánlások

A részletesebben vizsgált időszakban, vagyis a női Európa-bajnokságok kezdetétől (1954), az első női csapataranyérem megszerzéséig (1965) terjedő időszakban sorra véve azokat a hátráltató tényezőket, melyek gátat szabtak a jobb eredmények elérésének, szinte csodálni való, hogy mégis mennyi szép eredmény született. A nem megfelelő sporteszköz, a hajószállítási bonyodalmak, tételes vámvizsgálat személyi motozással „kiegészítve”, kiutazási nehézségek, eredményes védőoltást tanúsító igazolvány beszerzése, sportsérülés, sportbaleset mind-mind olyan kihívás elé állítják a sportolót, melyek leküzdése, már önmagában is jellemformáló, személyiségfejlesztő, és az egész életútra kihatóan kiváló, példamutató és követendő. Vagyis az akkori legjobbak kiválóak, példaképek, és követendők – lennének! Az akkor elért eredményekért, összehasonlíthatatlanul rosszabb körülmények között, rosszabb elismertség mellett, szinte megtűrve küzdöttek. Pap „Kori” alacsonyabb, vékony, karcsú termetét, az akkoriban még férfiaknál is szokatlan napi több edzéssel tette szívóssá, és technikai tudását oly tökélyre fejlesztette, hogy hullámos vízben versenyezve szinte el sem kellett fáradnia a győzelemért. Az aranyérmes eredménylista 1965-ben megszakadt, azóta nem született sem egyéni- sem csapataranyérem felnőtt világversenyeken!

A jelenleg fennálló járványügyi veszélyhelyzetben, és érvényben lévő kijárási korlátozás miatt, hasonló – teste-lelket próbára tevő – nehézségeket élhetnek át a jelen élsportolói, mint amelyekkel meg kellett küzdeniük a versenyevezés hajnalán (egyszer s mind zenitjén?) az evezős hölgyeknek. Az evezős sportágban is érvényben lévő rendelkezések alapján, nem lehet edzők által felügyelt, irányított, csoportos edzést tartani, a kijárási korlátozás alóli kivétel csak az egyéni szabadidős sporttevékenységekre vonatkozik. Ezért aktuálisan két ajánlás fogalmazható meg, szem előtt tartva az evezés életminőség javító hatásában rejlő jelentős egészségfejlesztési lehetőségeket:

1. Vegyünk részt a különböző sportágakban meghirdetett Otthoni Edzés Motivációs Programban. A MESZ¹⁷ „kihívása” az Evezős Cross Training „Challenge”, ez bárki számára hozzáférhető¹⁸, és négy mozgásformát foglal magába: ergométert¹⁹, futást, kerékpározást, és kondit/köredzést, 4 korosztályban: serdülők, ifik, felnőttek, és mastersek. Egy adott applikáció segítségével lehet nyomon követni a sportágak, azon belül pedig korosztályok és nemek szerinti állást.
2. Ismerjük meg sportágunk történetét, és válasszunk példaképet bátran a múltból, legyünk akár szabadidős-, akár élsportolók.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom Kisfaludi Júliának, a Magyar Evezős Szövetség Hagyományörző Bizottság vezetőjének, hogy rendelkezésre bocsátotta a Götz Gusztáv hagyaték közel hatvan kötetét kutatási célra.

Irodalom

ALLIQUANDER, A.: *Az első nyár, amikor a hölgyek elkezdhettek evezni*. Kaleidoscope Művelődés-, Tudomány- és Orvostörténeti Folyóirat. 3, 2011: 64-70. <https://doi.org/10.17107/KH.2011.3.64-70>

ALLIQUANDER, A., TIBORI, T.: *Evezősnők sportsérülései és „egyéb kockázatok” egykor és ma*. Magyar Sporttudományi Szemle. 8, 71 – 2017/3: 52-57

ALLIQUANDER, A., TIBORI, T.: *Interesting Facts from the History of Hungarian Women's Competition Rowing. The Hungarian Rowing Association is 125 Years Old*. Kaleidoscope Művelődés-, Tudomány- és Orvostörténeti Folyóirat. 16, 2018: 248-255 <https://doi.org/10.17107/KH.2018.16.248-255>

IOC, IPC, TOKYO 2020 Organising Committee and Tokyo metropolitan Government announce new dates for the Olympic and Paralympic Games Tokyo 2020. IOC. 2020.03.30. <https://www.olympic.org/news/ioc-ipc-tokyo-2020-organising-committee-and-tokyo-metropolitan-government-announce-new-dates-for-the-olympic-and-paralympic-games-tokyo-2020>

PAP, K.: *Palackposta Ráckeveéről*. Népsport. 17, no.163. (11 Aug 1961):3.

SOLT, K.: *Az ún. karantén-betegségek jelenlegi járványügyi helyzete*. In: Farádi L Dr. Honvéderős. 17, 1965: 210-216

SZABÓ, A.: *Már edzést is tartott Bledben a magyar női evezős-csapat*. Népsport. 12, no.168. (23 Aug 1956):3.

SZABÓ, A.: *Pénteken kezdődik Duisburgban a női evezős Európa-bajnokság*. Népsport. 13, no.101. (23 Aug 1957):3.

SZABÓ, A.: *Papp Jenőné – Európa-bajnok*. Népsport. 14, no.169. (25 Aug 1958):1.

Valamint a kötetekben megtalálható Népsport cikkek, interjúk, „távbeszélő-jelentések”, Götz Gusztáv által összeállított írások, beszámolók, képek, fotók.

Képjegyzék

A képek a Magyar Evezős Szövetség tulajdonát képezik, kivéve a 4. kép, mely a Tükör, képes politikai és társadalmi hetilap (Főszerk.: Bognár Károly) 1965. évi április 6.-i, 14. számában jelent meg a 12. oldalon.

¹⁷ MESZ: Magyar Evezős Szövetség

¹⁸Evezős Cross-Training Challenge, nyilvános fb csoport url.: <https://www.facebook.com/groups/2760868304149583/>, 2020.04.30.

¹⁹ szárazföldi evezés – evezőgép